

Rolf Lappert

Naar huis zwemmen

Vertaald door Jan Bert Kanon

SIGNATUUR

2011

Voor Petra, zoals beloofd.

En voor Anne-Christine Kaemmerer.

Geen groter verdriet dan de herinnering aan geluk
in tijden van ellende!

DANTE, *De Hel*

1

Vandaag is de dag dat ik sterf. Blijkbaar proberen een hoop mensen het te voorkomen, maar ik ben zo goed als dood. Ik zie het licht waarover ik al vaak heb gelezen. En ik heb het warm. Ik wil mijn armen uitstrekken, maar weet nog niet of ik het ook zal doen. Water loopt in stroompjes uit mijn haar. Ik ben kletsnat, het druipt uit mijn schoenen. Mijn ogen branden. Ik pers mijn lippen op elkaar, tenminste, dat probeer ik.

Als kind al haatte ik water. Stond eeuwig op de eenmeterplank, verstijfd, met mijn ogen dicht. De leraar schreeuwde net zo lang tegen me tot ik me liet vallen. Ik zwom als een hond, nee, nog beroerder. Nu beweeg ik me. Maar misschien is alles om me heen in beweging. Ik zou het liefst uit mijn lichaam willen treden. Ik hou niet van mijn lichaam. In de artikelen stond dat je boven jezelf zweeft. Dat je jezelf kunt zien liggen, je eigen levenloze omhulsel. En dat je niet bedroefd bent dat je moet gaan. Ik ben niet bedroefd. Ik ga wanneer ze me laten gaan. Ik ben er klaar voor.

Op een keer liet ik me naar de bodem van het bassin zakken. Daar was alleen maar stilte. Geen gelach, geen aanmoedigingen, geen geschreeuw. De leraar haalde me eruit. Hij pompte lucht in mijn longen, tot ik moest braken. Elf jaar was ik toen, de magerste en bleekste van mijn klas. Daarna hoefde ik niet meer het water in. Goed zwemmen leerde ik nooit. Badkuipen heb ik sindsdien gemeden, en zelfs onder de douche was ik bang om te verdrinken. Ik had altijd een etui met een rietje bij me. Wanneer er vloeistof in mijn lichaam moest, wilde ik er controle over houden. Uit mezelf stak ik geen brug over. Van een stevige bui werd ik bang.

Of verzin ik dit gewoon maar allemaal? Misschien wordt net op dit moment die beroemde film in mijn hoofd afgespeeld. Beelden die in

een paar seconden een leven navertellen, hoe onbeduidend het ook was. Best mogelijk dat mijn brein deze autobiografie verzint, vervalst. Oppept en er tegelijk een paar tics bij doet. Maar hoe dan ook, ik ben stervende.

Ze raken me aan, houden me tegen. En ik wil naar de plek waar het licht is. Het is er niet meer zo helder als eerst. Ik krijg het ineens koud, ik ril. Ik wil niet terug de wereld in. Ik ben niet bedroefd omdat ik moet gaan. Ik wil op de bodem van het bassin liggen en niets meer horen. Het water omhult me. Het beschermt me. Net als toen.

The First Deadly Sin

1980

Toen hij werd geboren, overleed zijn moeder. Het had haar al haar kracht gekost om hem zeven maanden en elf dagen te dragen. Het werd haar dood om hem uit zich te persen. Ze sloot voorgoed haar ogen toen hij de zijne voor het eerst opendeed. Alsof hij gestraft moest worden omdat hij zijn moeder had gedood, sloeg de dokter hem op zijn billen. Hij krijste en haalde voor het eerst adem toen zijn moeder haar laatste uitblies. Terwijl zij naar het mortuarium werd gebracht, legden ze hem in de couveuse. Hij was te klein, te licht. Hij had geen kracht, maar hij bleef maar krijsen. De artsen vroegen zich verbaasd af hoe het mogelijk was dat zijn longen zich met zoveel lucht vulden. De zusters deden er alles aan om hem te kalmeren, te troosten, maar niets hielp.

Hij was alleen. In de vijf andere couveuses lagen geen zuigelingen. Alle bevallingen van de afgelopen drie weken waren normaal verlopen, op die van hem na. Hij voelde dat er iets niet klopte, dat hij niet in deze glazen bak hoorde. Daarom krijste hij. En ook omdat de wereld te licht voor hem was, te wit. Het licht drong door zijn gesloten oogleden, die dun en rimpelig waren. Soms leek iets in hem mee te geven en werd hij rustig. Dan verdween het licht. Zijn knuistjes openden zich, en in de onrustige slaap trilden zijn vingers.

Zuster Lorraine Sadler borduurde de namen van de kinderen die in het Saint Francis Hospital in Philadelphia, Pennsylvania, het levenslicht aanschouwden op kussenslopen van wit katoen. Ze gebruikte daarbij roze voor meisjes en lichtblauw voor jongens, omdat dat traditie was. De ouders mochten de slopen mee naar huis nemen, als aandenken. Ook dat was traditie.

Hoewel zuster Lorraine negenendertig was en nog ongetrouwd,

bleef ze laconiek onder haar naderende veertigste verjaardag. Ze woonde samen met een goeiige labrador die Bob heette, had om de paar jaar een kortstondige affaire met een hulpverpleger en was niet van plan om nog een keer te trouwen. Op haar negentiende had ze zich door een twee keer zo oude rodeorijder, die niet zonder haar wilde leven, naar het altaar laten slepen. Toen ze hem verliet omdat er nog andere vrouwen waren zonder wie hij niet wilde leven, was ze twintig. Niet veel later werd hij door een stier doodgetrapt en begon zij aan een verpleegstersopleiding.

Zodra er een vondeling in het Saint Francis werd afgeleverd, was het zuster Lorraines taak hem een naam te geven. Ze gebruikte daarbij een lijst met voornamen op alfabet die ze een voor een afwerkte. Inmiddels was ze bij de letter W aanbeland, en het iele mannetje in de couveuse, dat al twaalf dagen lang lag te krijsen of van uitputting sliep, kreeg de naam Wilbur toegewezen. Ze had zijn moeder gezien, één keer slechts en maar heel kort, toen die half bewusteloos de verloskamer in werd geschoven. Na haar dood had zuster Lorraine haar collega-verpleegsters ernaar gevraagd, maar niemand kon zich herinneren of de vrouw had verteld hoe ze haar kind wilde noemen. Ook de jonge arts, die voor het eerst had meegemaakt dat een vrouw bij de bevalling was overleden en die nog dagen later met een lege blik door de gangen liep, kon haar niet verder helpen. Zuster Lorraine had de vader van het kind nooit gezien. De dame van de receptie wist alleen dat hij mager en verlegen was en uit pure bezorgdheid om zijn vrouw had gehuild. Hij was in de bezoekersruimte gaan zitten en had er een eeuwigheid in onzekerheid doorgebracht, die om twintig over vijf 's ochtends eindigde toen ze hem het nieuws van de dood van zijn vrouw brachten. Hij was nog een tijdje zwijgend blijven zitten, alsof de draagwijdte van wat hij gehoord had niet tot hem was doorgedrongen; toen was hij opgestaan en weggegaan. De arts had hem nageroepen dat het kind, een jongen, leefde, maar de man had maar even gearzeld en was daarna snel het ziekenhuis uit gelopen.

Toen haar dienst erop zat, legde zuster Lorraine de sloop met de letters WILB in een kast en reed naar huis. In plaats van zoals gewoonlijk naar het park te gaan, liep ze met Bob een eindje de straat in. Ze gaf hem te eten, dronk staand een kop koffie en nam toen een bad. Daarna trok ze haar mooiste jurk aan, zwart en mouwloos, die ze zelf had

gemaakt op basis van een foto in een catalogus, belde een taxi en liet zich naar een theater in de binnenstad rijden.

March and April viel zo bij Lorraine in de smaak dat het verdriet om de al dagenlang huilende Wilbur even verdween. Het stuk ging over de jonge Amerikaanse lerares April Baxter die in het Parijs van rond de eeuwwisseling de excentrieke Engelse schilder Frederic March leert kennen. Aanvankelijk kunnen ze elkaar niet uitstaan, maar na anderhalf uur vol verwarring en misverstanden worden ze een stel. Wat daar op het toneel werd vertoond, was Broadway noch Shakespeare, maar dankzij de extra portie romantiek en hartstocht was het precies wat Lorraine nodig had.

Na de voorstelling bleef ze nog even in de foyer hangen en bekeek de affiches en foto's aan de muur. Er kwam een man achter haar staan, zijn gezicht weerspiegelde zich in het glas van de vitrine. Lorraine herkende de vertolker van Frederic March en draaide zich verschrikt om, zodat de man hard moest lachen. Met elke akte was Lorraine verliefder geworden op de acteur, maar ze had het warme gevoel na de laatste keer dat hij was teruggeroepen meewarig als gedweep afgedaan, zoals ze ook deed na de aftiteling in de bioscoop wanneer het licht haar in de werkelijkheid terugbracht. Montgomery Field, zoals de man heette die buiten de bühne kleiner leek dan erop en die een nogal verloren indruk maakte, bood Lorraine een sigaret aan, en hoewel ze niet rookte, accepteerde ze het vuurtje.

Toen het gezelschap drie dagen later verder trok, ging Lorraine mee. De hond, die altijd het middelpunt van haar privéleven was geweest, gaf ze aan haar broer; haar huisraad schonk ze aan een liefdadigheidsinstelling. In het ziekenhuis zei ze iedereen vaarwel en bezocht ze voor de laatste keer de zuigelingenafdeling.

Al op de gang hoorde ze Wilburs gedempte gekrijs door het glas heen, en ze was eerst verbaasd en daarna bezorgd toen het verstomde op het moment dat ze de deur opendeed. Het schrompelige wezentje met de doorzichtige huid lag in zijn couveuse als een zeldzaam beestje dat ze voor wetenschappelijk onderzoek op slangetjes en draden hadden aangesloten. Zijn ogen waren spleetjes en hij had rimpels op zijn voorhoofd, alsof hij hoofdpijn had of iets overpeinsde. Hij bewoog niet; alleen zijn ronde, door een vlechtwerk van blauwe aderen doorschoten buik rees en daalde op het ritme van zijn ademhaling. Lorraine liep naar de couveuse, maakte de klep los en schoof haar

rechterhand door de opening. Wilburs hoofd was warm en droog; dons van transparant haar stak alle kanten op. Lorraine streek voorzichtig over de door de bevalling licht vervormde schedel, er voortdurend op bedacht dat Wilbur weer zou gaan krijzen. Maar hij krijste niet. Hij lag er gewoon, zijn blik afgewend, en leek naar de woordjes te luisteren die Lorraine hem toefluisterde, terwijl ze met haar vingers zachtjes over de verdikking streek waar beide schedelhelften aan elkaar groeiden.

Toen Wilbur Lorraines pink pakte en hem met verbazingwekkende kracht vasthield, sprongen de tranen in haar ogen. Zo bleef ze een paar minuten staan, stilletjes huilend, met haar duim over zijn minuscule knokkeltjes wrijvend. Ze moest de vingertjes die haar zo energiek omklemden met haar vrije hand losmaken en haastte zich de deur uit, zonder zich nog een keer naar het kind om te draaien.

Omdat na Lorraines vertrek geen van de zusters de traditie van de geborduurde kussens wilde voortzetten, bleef Wilbur voor onafzienbare tijd de laatste zuigeling die deze eer te beurt was gevallen. Dat op zijn kussensloop alleen WILB stond, leek niemand te deren. Iedereen in het Saint Francis noemde hem zo: Wilb. Zelfs de naam was te klein uitgevallen.

Een van de zusters, Edna Porter, had zich tot taak gesteld ervoor te zorgen dat Wilbur zou groeien. Ze deed hem in bad, bepoederde zijn rood geworden huid, wreef zijn geïrriteerde, verschrompelde billettjes in met zalf en streek zijn weerbarstige haar met wat speeksel glad. Verschillende keren per dag gaf ze hem de fles, en terwijl Wilburs hoofd tegen haar zware, zich onder het witte verpleegstersjasje aftekenende borst lag, neuriede ze *Breakfast in America* van Supertramp en wiegde langzaam heen en weer.

Wanneer Edna hem te eten gaf, tuurde Wilbur naar het plafond. Maar heel af en toe, als Edna neuriënd de leegte in staarde, zich niet bewust van zichzelf, keek hij haar secondelang aan met ogen waarin iets stond wat op nieuwsgierigheid leek. De klassieke schoonheid van Lorraines gezicht was hij allang vergeten; nu werd hij overweldigd door Edna's weelderige zinnelijkheid, haar deinende lichaam, haar grote, vlezige handen. Ze rook zoetig, en haar stem klonk dieper dan die van de andere zusters. Op de dag dat Lorraine was vertrokken, was hij opgehouden met krijzen, alsof hij had begrepen dat er daardoor toch niets zou veranderen. En sinds die dag waren geluiden die

hij voorheen had overstemd deel van zijn leven geworden. De stemmen van de artsen en zusters, de klanken die uit de blinkende machines kwamen, voetstappen van rubberzolen op linoleum, het verre geknars van de wielen van de trolley die de schoonmaakster door de gang duwde, dof, door de muren dringend telefoongerinkel; alles was nieuw, verwarrend en beangstigend.

Mooi en rustgevend was alleen Edna's stem. Zong ze, dan voelde Wilburs buik warm aan, bijna heet. En als ze hem aanraakte, zonder te aarzelen, zoals de anderen die bang waren dat hij uit elkaar zou vallen, maar met een doortastende tederheid, was hij zo gelukkig dat zijn mandarijngrote brein endorfine kon afscheiden.

Edna solliciteerde op een baan als doktersassistente bij een jonge arts die zijn eerste praktijk opende; ze werd aangenomen en verliet het Saint Francis. Tijdens de eerste dagen van Edna's afwezigheid lag Wilbur stil en bijna roerloos in bed en keek naar het plafond van witte kunststoftegels. Hij miste Edna. Het was niet hetzelfde verlangen dat hem na de geboorte het eerste verdriet van zijn leven bezorgde. Hij merkte gewoon dat er iets van hem was weggenomen wat door niets en niemand kon worden vervangen. Nieuwe zusters bekommerden zich om hem, sommige dun en bijna borstloos, andere zacht en mollig. Ze wisten allemaal van de hechte band die tussen zuster Edna en Wilbur had bestaan, en iedereen probeerde haar plaats in te nemen. Maar datgene wat zich in de volgende jaren tot Wilburs onderbewustzijn zou ontwikkelen, weigerde om zijn liefde opnieuw aan een vrouw te verspillen, aan een nieuw warm wezen aan wie hij zich gaf en uitleverde, alleen om op een dag weer te worden verlaten.

Het eerste paard van zijn leven zag Wilbur in het park van het kindertehuis Chestnut Hill in Reading, Pennsylvania, zo'n tachtig kilometer ten noorden van Philadelphia. Het oude, uit verschillende bakstenen gebouwen bestaande complex had tot in de jaren vijftig dienstgedaan als kazerne. Het stond niet op een heuvel en kon op zijn bescheiden stukje grond evenmin bogen op ook maar één kastanjeboom. De idyllische naam was bedacht door een comité dat met iets positiefs wilde komen om tegenwicht te bieden aan de treurige bestemming van het complex: het huisvesten van wezen. Het tehuis lag tenminste wel buiten de stad, en vanaf de bovenste kamers in de oostelijke vleugel kon je het footballveld van een highschool zien lig-

gen, wat de jongens in het tehuis in elk geval leuker vonden dan saai kastanjebomen.

Lawrence Krugshank, het hoofd van de vleugel waar de jongens in de leeftijd tussen enkele weken en tien jaar waren ondergebracht, wikkelde Wilbur 's middags in een wollen deken en nam hem mee naar het park dat grensde aan het land van een boerderij. Mensen uit de stad stalden hun rijpaarden op de hoeve en af en toe kwam een van de dieren bij het hek staan om zich door de kinderen te laten bewonderen.

'Kijk, Wilbur, een paard,' zei Lawrence, en hij pakte Wilbur's hand, zodat die de zachte witte neusgaten kon aanraken. Maar Wilbur trok zijn hand terug en begon te huilen. Lawrence drukte hem tegen zich aan, liep terug naar het gebouw en wiegde de jongen in zijn armen, terwijl hij hem probeerde te kalmeren door op hem in te praten. Kinderen groetten hem op de gang, en hij glimlachte en knipoogde naar hen. Twee jongens die hem herinnerden aan zijn belofte dat hij met hen op het plein zou gaan honkballen, hield hij nog even aan het lijntje. Hij deed zijn best om al zijn pupillen evenveel aandacht en genegenheid te geven, maar het was een publiek geheim dat hij dol was op Wilbur.

Terwijl Wilbur's ernstige blik de meeste verzorgers in verwarring bracht, zag Lawrence er iets in wat hij schertsend 'kinderlijke wijsheid' noemde. Hij wist zeker dat dit kind een reden had om zo'n gezicht op te zetten. Hij nam zich voor om er getuige van te zijn wanneer Wilbur's gezicht voor het eerst een emotie zou tonen die tevredenheid of misschien zelfs geluk zou kunnen uitdrukken. En hij deed er alles aan om te zorgen dat dit geluk er ook zou komen.

Het was inmiddels veertig dagen geleden dat de maatschappelijk werkster uit Philadelphia het jongetje had afgeleverd in het tehuis, waar hij moest blijven tot de voorgeschreven termijn was verstreken waarbinnen familieleden van het kind een verzoek om voogdijschap konden indienen. Wilbur's vader had zich niet meer in het Saint Francis laten zien, en een zoekactie waarbij politie, lokale kranten en tv-stations betrokken waren geweest bleef zonder resultaat. De man wiens naam in de dossiers als Lennard Arne Sandberg stond vermeld, leek van de aardbodem te zijn verdwenen. In een krantenbericht van 11 april 1980 werd iemand van de politie van Philadelphia geciteerd

die het vermoeden uitsprak dat Lennard Sandberg zich van het leven had beroofd uit verdriet over de dood van zijn vrouw.

Bij aankomst in Chestnut Hill was Wilbur gezond, maar nog altijd te klein en te dun. Hij lag in een reiswieg waarvoor ze in het ziekenhuis geld hadden ingezameld, en zijn hoofd bedekte de op het kussen geborduurde letters W, I, L en B volledig. Zijn ogen waren groot en donkerbruin; Warren Clarence Rush, de directeur van het tehuis, was geneigd er berusting in te zien.

Wilbur, inmiddels bijna drie maanden oud, kwam dankzij een nieuw voedingsschema langzaam maar zeker aan. Hadden de zusters in het Saint Francis hem nog uitsluitend met de fles gevoed, hier kreeg hij ook graan- en fruitpap, vitaminedruppels en levertraan om te groeien. De fles, waaraan Wilbur schijnbaar verveeld zoog terwijl hij het plafond monsterde, kreeg hij nog maar twee keer per dag. Lawrence haalde bij de naburige boer paardenmelk, die erg voedzaam was en die hij uit eigen zak betaalde. Hij gaf niet op voordat Wilbur alles had gegeten en gedronken, woog de jongen en liet zijn vrouw het gewicht op een lijst noteren, trots dat er elke dag een paar gram bij kwam.

Alice Krugshank was met haar een meter vierentachtig drie centimeter groter dan haar man en stak ten minste tien centimeter uit boven alle andere vrouwelijke werknemers in Chestnut Hill. Ze had rossig haar, en haar huid was van een lichtheid die Lawrence verliefd parelmoeren en albasten en zichzelf gewoon bleek noemde. Haar lengte en haar kordate optreden, gepaard aan een donkere, krachtige en tegelijk warme stem, verbloemden routineus haar intense verdriet, waarvan niemand in haar omgeving iets vermoedde en alleen Lawrence op de hoogte was. Maar zelfs haar slapende man merkte niet wanneer het lichaam naast hem begon te trillen, wanneer ze met haar vingers in het laken klauwde en tegen haar tranen vocht. Hij hoorde haar niet als ze wachtte op het moment dat het razen in haar borstkas verstomde en ze zachtjes de namen opsomde van de meisjes die op dat moment in Chestnut Hill woonden.

Tweeënhalf jaar geleden had Alice te horen gekregen dat ze kanker had. Een week later werd alles wat haar in haar ogen tot vrouw maakte uit haar weggesneden. De laatste gedachte die voor de operatie nog in haar opkwam, was dat ze niet meer wakker wilde worden. Ze had Lawrence leren kennen in de gaarkeuken in Newcastle, Delaware,

waar ze op zondag allebei vrijwilligerswerk deden. Toen al, terwijl zij de borden van de daklozen vulde, had hij haar enthousiast verteld over zijn droom om een groot gezin te stichten. Lawrence was een man voor wie de zin van het leven eruit bestond om met de vrouw van wie hij hield ten minste vijf kinderen te krijgen. Alice was die vrouw, en hoewel zij het aantal spruiten tot drie wilde beperken, trouwden ze kort nadat zij haar studie had afgerond. In de wittebroodsweken werd Alice geplaagd door krampen in de onderbuik en ging ze naar de dokter. Toen die niets kon vinden en de pijn verergerde, stuurde hij haar door naar een specialist.

Ze wilde omwille van Lawrence sterven. Hij zou op zoek gaan naar een andere vrouw, dat moest hij haar beloven. Hij verbood haar om zo te praten, en toen ze uit de narcose ontwaakte, vertelde hij haar over zijn plannen om in een weeshuis te gaan werken. Zo zou hij altijd kinderen om zich heen hebben en niet het gemis voelen dat hij zelf geen kinderen had. Alice deed alsof ze hem geloofde, maar ze wist dat hij niet gelukkig kon zijn. En dat dat haar schuld was.

Lawrence had het voor het eerst over adoptie gehad toen hij naar Alice keek terwijl ze Wilburs nagels knipte. Ze deed dat heel voorzichtig en zorgvuldig, maar tegelijk ook met een vanzelfsprekendheid die Lawrence van zijn moeder kende toen hij zelf klein was. Hoewel Wilbur demonstratief naar het plafond keek en geen belangstelling leek te hebben voor wat er met hem gebeurde, praatte Alice de hele tijd zachtjes met hem, alsof ze hem wilde verzekeren dat er niets met hem zou gebeuren. Haar donkere, sonore stem riep iets in Wilbur wakker waarvan hij de oorsprong niet kende. Iets wat bedolven was geraakt, vergeten, werd voor een deel blootgelegd; iets wat niet zijn brein zich herinnerde, maar zijn buik.

Nu deed Alice Wilbur in bad, en opnieuw sprak Lawrence over de mogelijkheid om de jongen te adopteren. Alice, die haar man daarnet nog had terechtgewezen omdat hij zo lang met Wilbur in de kou had gestaan, alleen om hem het paard te laten zien, antwoordde niet meteen. Van een vrouw van het adoptiebureau met wie Lawrence elke week belde en op wie hij al zijn charme losliet, wisten ze dat Wilbur familie had. Wie die mensen waren en waar ze woonden mocht de vrouw hun niet vertellen, net zomin of zij de voogdij over Wilbur probeerden te krijgen. Lawrence was te weten gekomen dat Maureen Sandberg, geboren McDermott, vijf dagen na haar dood overeenkom-

stig de wens van haar ouders was gecremeerd. Waar Wilburs grootouders woonden had hij niet kunnen achterhalen, maar hij dacht dat ze ongetwijfeld te oud waren om hun kleinzoon bij zich in huis te nemen, en noch de overledene noch de verdwenen vader scheen broers of zussen te hebben.

Alice tilde Wilbur uit bad en droogde hem af. Ze hield van dit wonderlijke, ernstige schepsel, en bij de gedachte dat ze het moest afstaan brak haar hart. Maar ze wilde zich niet laten kwetsen, wilde wachten tot de termijn was verstreken en dan het adoptieverzoek indienen. Dat zei ze ook nu weer tegen haar man, en Lawrence, die zoveel meer onbekommerd vertrouwen bezat dan zij, knikte. Beter dan wie ook begreep hij waarom het voor haar onmogelijk was om vertrouwen te putten uit nieuwe hoop en het onzekere geluk met Wilbur.

Nog maar een halfjaar geleden was Alice zich, naast de leiding over het secretariaat, na werktijd en in de weekends gaan bemoeien met de kinderen wier dossiers ze beheerde. Voor die tijd had Lawrence haar regelmatig en zo terloops mogelijk gevraagd of ze hem met deze of gene jongen kon helpen, tot ze daarmee op een gegeven moment, zijn bedoeling vermoedend, had ingestemd. Eerst zou ze een achtjarige moeten helpen die per se een paard wilde tekenen. Dan was er iemand die van plan was om stiekem te leren breien. Een ander leerde ze hoe hij een das moest strikken.

Binnen enkele weken leerde Alice alle jongens kennen en had ze opeens een gezicht, een stem, meestal zelfs een verhaal bij de namen. Wanneer ze nu een dossier aanlegde of nieuwe notities in bestaande dossiers maakte, kende ze het kind dat erachter schuilging. Nu wist ze waar de kleine Rodney Summers vandaan kwam en waarom hij zich in het berghok verstopte wanneer er een auto het plein op reed. Waarom Jimmy Barrett huizen zonder daken tekende en geen kip lustte. Ze kwam erachter dat Alan Warchowski in een blauw boekje een lijst met dingen bijhield waar hij gek op was en in een zwart boekje de dingen waaraan hij een hekel had. Dat Jeffrey Green staande op zijn hoofd een flesje limonade leeg kon drinken. Dat Paul Hewitt verliefd was op Sarah Morton en gedichten voor haar schreef die hij haar nooit liet lezen.

De meisjes in Chestnut Hill volgden met verbazing en afgunst hoe Mrs. Krugshank zich plotseling met de jongens ging bemoeien. Wanneer de in hun ogen reusachtige en buitenaards mooie vrouw met een

stel bijzonder dappere jongens in de lege eetzaal walsen instudeerde, stonden de meisjes op krukjes achter de deuren en bekeken door de bovenlichten hun merkwaardige en wonderbaarlijke doen en laten. Toen Alice een groep jongens op het plein liet zien dat ze het hoefijzer werpen dat ze in haar jeugd had beoefend nog niet was verleerd, drukten de meisjes hun neus plat tegen de ruiten. Alice ging zo op in haar nieuwe taak dat ze de hunkerende, verwijtende en soms zelfs vijandige blikken van de meisjes niet opmerkte. Pas toen op een dag de vijfjarige Ruby Fletcher met een verfomfaaid knuffelkonijn in haar arm haar kantoor binnenkwam en vroeg of Alice haar soms niet aardig vond, besefte ze opeens dat ze haar aandacht niet eerlijk had verdeeld.

Dezelfde avond nog las ze de meisjes in de recreatiezaal pagina's lang voor uit een blad waarop een collega op kantoor zich had geabonneerd en dat vol stond met roddelverhalen over Hollywoodsterren, popmuzikanten en sporters. De meisjes luisterden enthousiast naar de schandalen en romances, en deden net of ze de bekkentrekkende jongens achter de bovenlichten niet zagen. De volgende dag leerde Alice de meisjes hoe je krullers inzet, de dag erop hoe je de aandacht van jongens trekt en de al te opdringerigen onder hen van je af houdt. Natuurlijk waren het ditmaal de jongens die zich tekortgedaan voelden, en Alice besloot haar uren te verdelen. Op maandag, woensdag en vrijdag was ze er voor de jongens; dinsdag, donderdag en zaterdag konden de meisjes over haar beschikken. De zondag hield ze vrij voor Lawrence. En voor Wilbur.

Wat een zondag was, wist Wilbur niet. Voor hem was het gewoon een wonderbaarlijk uitgerekte tijd waarin altijd iets gebeurde, hij overal mee naartoe werd gezeuld, door de omgeving werd gereden en opgetild, vaker dan anders onder kussen werd bedolven en nooit alleen gelaten werd. Hij voelde dat eens in de week bijna alles klopte, dat wat hij miste een tijdlang werd vervangen door iets wat hij prettig vond. Scheen de zon, dan werd hij schrijlings en met een hoedje op zijn hoofd in een zitje aan een fietsstuur gezet. Dan ging het naar het platteland, waar hij voor het eerst reusachtige koeien zag, en oogstmachines. Hij zat op Alice' schoot in een roeiboot, en vissen zwommen door zijn spiegelbeeld, waarin hij zichzelf niet herkende. Boven hem vlogen vogels die hij probeerde te pakken, alsof ze de leegte van zijn hemel verstoorden. In het gras waarin ze met hun drieën lagen, slaagde hij

er wonderwel in om zijn belangstelling voor mieren, kevers en vlinders te verbergen. Maar hoewel Alice en Lawrence zich zorgen maakten over Wilburs schijnbare onverschilligheid bij alles wat ze samen ondernamen, keek de jongen elke keer als hij werd opgetild in stralende gezichten. Deze zondagen waren gevuld met gelach en gezang, de loeiende toon van de fietstoeter, kerkklokken en vogelgekwitter – de klanken van het geluk.

Alice droogde Wilbur af en trok hem zijn pyjama aan. Als ze haar gezicht boven het zijne bracht, keek de jongen langs haar heen naar het plafond. In het begin was ze daar woedend en verdrietig om geworden. Nu accepteerde ze het, want ze wist dat hij haar ooit in de ogen zou kijken, ooit haar blik zou beantwoorden en de onmetelijke liefde daarin zou zien. Dan zouden zijn pupillen gaan glanzen en zich van oprechte verbazing verwijden, en hij zou lachen. Voorzichtig, maar genoeg om haar leven zin te geven.

2

Waarom moesten ze me terughalen? Waarom konden ze me niet gewoon laten gaan? Ik was bijna weg. In het licht. Ik was niet droevig, integendeel. Ik wil naar mijn moeder. Ze wacht op me. Ze is niet boos op me omdat ik haar om het leven heb gebracht.

Een paar uur geleden lag ik op een bed in de gang van een ziekenhuis. Spoedopname. Artsen riepen de namen van medicijnen, slachtoffers van een ongeval kermden van de pijn. Mensen renden rond. Van buiten waaide af en toe sirenegehuil aan wanneer een ambulance bloedelijke lichamen kwam afleveren. Zusters en verplegers duwden brancards langs me heen en verdwenen in liften. Uit plastic zakjes druppelde bloed of keukenzoutoplossing door slangetjes in de aderen van de pechvogels. Een paar van hen jammerden, alsof ze hun lot nog niet konden bevatten; sommigen brulden net zo lang tot een verdovend middel hen tot zwijgen bracht, terwijl anderen het twijfelachtige geluk hadden dat ze bewusteloos waren. Ik had het gevoel dat ik in een scène van een tv-serie zat. Ik had graag een afstandsbediening gehad om het allemaal uit te zetten, mezelf inclusief.

Waarom moest iemand me uit het water vissen? Wie was die vent eigenlijk? Ik probeer me iets te herinneren, maar het lukt me niet. Ik heb hoofdpijn. Het kan zijn dat ik ergens tegenaan ben geknald voordat ik in het water terechtkwam. Daarna was ik op weg naar de bodem. Die herinnering verzijn ik er nu maar gewoon bij. Hoe het allemaal is gebeurd doet er op dit moment niet toe. Ik ben in het water gevallen en gezonken. Zoiets noem je het noodlot. In zoiets meng je je niet ongevraagd. En je riskeert al helemaal niet je eigen leven om te voorkomen dat iemand sterft. Daar beneden was het stil, geloof ik. Net als toen op de bodem van het zwembad. Totdat die

klootzak in trainingspak me eruit haalde.

Ik lag in doorweekte kleren in een gang, en ik had het koud. Ik proefde het zout in mijn mond. Ik had dorst. Iemand stak een injectienaald in mijn elleboogholte en zei iets, maar ik verstond het niet. Ik werd slaperig. Ik wachtte op het licht, maar in plaats daarvan kwam ergens duisternis vandaan.

Ik lig op een bed in een kamer, door de ramen valt een zwak schijnsel. Ze hebben mijn vochtige kleren uitgetrokken en me een ziekenhuisnachthemd aangetrokken. Een arts staat aan mijn bed. Hij is een jaar of vijftig, draagt een bril en noteert iets in een schrift dat op zijn knieën ligt. Ik kijk naar het plafond. Ik heb nog geen woord gezegd sinds iemand me uit het water heeft gesleurd. Ze hebben me te drinken gegeven, vermoedelijk in de hoop dat ik dan zou gaan praten. Maar ik heb alleen maar naar het plafond gestaard, alsof daar nog iets anders te zien viel dan het witte stucwerk. De arts praat zachtjes. Hij denkt vast en zeker dat ik in een shock verkeer, getraumatiseerd ben of iets in die geest. Ik was in elk geval een tijdje onder water. Het gebrek aan zuurstof heeft misschien delen van mijn hersenen aangetast, tijdelijk of permanent. Ik vraag me af wat ik liever heb.

‘Weet u hoe u heet?’ Hij praat met een accent.

McDermott, zou ik hem kunnen antwoorden. Zo heette mijn moeder voordat ze trouwde. Je kunt je geheugen verliezen en je desondanks dingen uit een ver verleden herinneren. Ik zie mijzelf op een met gras begroeide aardklomp zitten die de naam heuvel niet verdient, maar ik weet niet hoe ik in zee ben gevallen. Ik heet Wilbur, zou ik kunnen antwoorden. Maar ik zeg niks. Er zitten scheurtjes in het gestuukte plafond. Fijne, vertakte lijnen. Ik doe net alsof het plafond een kaart is. Een uit een witte vlek bestaande landkaart. Terra incognita, onbekend land, doorsneden met rivieren. Dat houdt me wel een tijdje bezig.

‘Herinnert u zich nog iets van het ongeluk?’

Het was bij zee. Was dat een constatering of een vermoeden? Van een iets donkerder plek op het plafond maak ik de zee. Daar stromen de rivieren naartoe.

‘Kunt u me vertellen waar u woont?’

Ik krijg er zo langzamerhand de kriebels van. Ziet hij niet dat ik passages naar de zee moet ontdekken? Ik woon in het hotel, schiet me te binnen. Mijn kamer kijkt uit op straat. Sprei en gordijnen ruiken

naar sigarettenrook. Een of andere lolbroek heeft een pornografische foto in de bijbel gelegd. Op het behang zitten bloemen. Blauwe bloemen, misschien ook gele. Maar ik zeg niets. Ik zeg nooit meer iets.

De arts legt me uit waar ik me bevind, en af en toe knik ik om te verbergen dat ik niet naar hem luister. Ten slotte reikt hij me een klembord aan met een formulier erop. Hij zegt dat ik deze akkoordverklaring moet tekenen als ik hier wil blijven. Hij geeft me een pen, en ik zet mijn handtekening op de daarvoor bestemde plaats. Misschien is het een contract waarmee ik een honderddelige encyclopedie bestel of misschien geef ik de kliniek volmacht om nieuwe medicijnen op me uit te testen. Het zal me wat. Ik krabbel mijn handtekening neer, met het door de arts gehoopte mechanische van een slaapwandelaar, een nerveus naar boven en beneden uitschietend inktspoor, een seismogram van mijn kwijnende ziel, gecompriemd, onleesbaar. De arts bekijkt de handtekening en verbergt radeloosheid en teleurstelling, glimlacht, neemt afscheid en verdwijnt.

De hele nacht lig ik in een halfslaap. Buiten, ver weg, rijden auto's. Af en toe dringt er een verwaaid claxonneren tot me door, alsof ik aan het dek van een schip lig dat door een ander schip in de mist wordt toegeroepen. Mijn tong doet pijn. Ik beweeg hem en merk dat hij dikker is dan anders, gezwollen. Misschien heb ik erop gebeten toen ik in het water viel. Met mijn rechterhand voel ik aan mijn hoofd. Er zit een buil op, als een mal hoedje.

Ik stel me voor dat ik opsta en het ziekenhuis uit wandel. Maar ik ben moe. Armen en benen voelen te zwaar aan, te zwaar om ze te bewegen. Bovendien ben ik zo goed als naakt. Mijn kleren en schoenen hebben ze me afgenomen; wat ik verder bij me had weet ik niet. En eigenlijk wil ik helemaal niet weg. En waar zou ik heen moeten? Het hotel was sjofel en bevolkt door oude mannen. Daar wil ik niet naar terug.

Een zuster, van wie ik me alleen haar ongelooflijk dikke lijf bewust ben, komt de kamer binnen en posteert zich aan het voeteneind van mijn bed. Ik staar naar het plafond. Als ik niet meer praat, laten ze me misschien met rust. De zuster ziet dat ik niet slaap. Ze hebben haar vast en zeker verteld dat ik de stomme uit de zee ben. In elk geval gaat ze weg zonder een woord tegen me te zeggen. Haar geur – ontsmettingsmiddel en zweet – blijft hangen.

Ik rijd door een heldere tunnel. Sliep ik, dan zou ik wakker worden. Het is stil. Licht glijdt langs de ruiten. De hond ligt aan de glanzende rand van de weg, zijn vacht beweegt in de wind. Aan zijn hals ontwaar ik een rode riem, maar misschien is het bloed. Ik roep tegen de chauffeur dat hij moet stoppen, maar hij hoort me niet, uit mijn mond komen geen woorden. Alles wordt wit, steeds witter, alsof er sneeuw valt. We rijden verder, het stralende hart binnen. Zou ik wakker zijn, dan zou ik mijn ogen sluiten. Ik herken dingen en probeer me hun betekenis voor de geest te halen. Het ligt allemaal ver achter me, vele ademtochten, vele jaren. Het lichaam van de dode hond lost op, de glanzende rand verplaatst zich naar het midden van de weg en smelt. Ik kijk hem na en vorm een naam, schrijf hem op de ruit, in spiegel-schrift, verdwijnend.

Als ik wakker word, is het nog altijd donker. Het geluid van mijn adem vult de ruimte. Ik voel de druk op mijn blaas, lichte steken, sterker dan de hoofdpijn. Water wil mijn lichaam verlaten, en dat is goed. De gedachte dat we voor tachtig procent uit vloeistof bestaan staat me tegen. Ik tast naar een van die plastic flessen waarin je je gevoeg kunt doen, maar vind niets, ook niet op de planken van het nachtkastje naast het bed.

Van de man word ik me pas bewust op het moment dat hij zich opricht. Hij is een zwarte berg met op de top een weide met kortgeknipt gras. In plaats van geschrokken ben ik verontwaardigd over zijn plotselinge aanwezigheid. Ik vraag me af hoe lang hij al in de kamer is. Is hij inclusief bed naar binnen gereden toen ik sliep? Was hij er al vóór mij, verscholen achter een gordijn dat opzij werd getrokken? Ik ga weer op mijn rug liggen, onderdruk de aandrang om te plassen en kijk naar het plafond. De man kreunt, maar het kan evengoed zijn bed zijn.

‘Ben je wakker?’ Zijn stem is diep en raspt een beetje, alsof de woorden door een tunnel van grof gehakt steen rollen. Hij schraapt zijn keel, wacht.

‘Ik weet dat je wakker bent.’

Ik heb noch met de arts, noch met een van de zusters gesproken en ben niet van plan met die vent te praten. Ik doe mijn ogen dicht, hoewel ik beseft dat hij dat niet kan zien.

‘Waarom zit je hier?’

Omdat ze me hebben verhinderd te vertrekken, me op het laatste

moment uit het vliegtuig hebben gehaald. Omdat mijn verblijfsvergunning nog niet is verlopen, de formaliteiten met het hiernamaals nog niet zijn afgerond. Omdat iemand moedig was en onbaatzuchtig en kon zwemmen. Omdat ik pech had.

Een zucht bereikt mijn oor. Misschien liggen er nog wel meer mannen. De ene naast de andere, in een eindeloze rij bedden. In een zaal waarvan ik me de afmetingen pas bewust word als er daglicht door de spleten van de jaloezieën sijpelt.

‘Ik weet waarom.’

Ik wacht of hij nog iets zegt, maar hij zwijgt. Ik hoor dat hij weer gaat liggen, het kussen weer in de juiste vorm kneedt en uitademt. Daarna hoor ik geen enkel geluid meer, hoe zacht ook. Het is net alsof de man naast me heeft uitgeademd en nu niet meer ademhaalt. Alsof hij aan de kant is gelegd, zoals de pop van een buikspreker na de voorstelling aan de kant wordt gelegd.

Ik houd mijn ogen dicht. Buiten is het nu net zo stil als in de kamer. De aandrang om te plassen voelt aan alsof er een dik boek op mijn buik ligt. Ik glijd langs kleurige lampjes. Ik draai in een kringetje rond. Mijn moeder heet Maureen. Ze zwaait naar me en roept mijn naam.

De man inclusief bed is verdwenen, alsof hij er nooit is geweest. Op de plaats waar ik hem dacht te zien is niets. Links van me, waar nu de nieuwe zuster staat die mijn pols voelt, is het minder dan vijftig centimeter tot de muur. Naast het nachtkastje zou genoeg plaats zijn voor een bed, maar er staat niets. Ik zou het de zuster willen vragen, maar wil onder geen beding mijn voornemen opgeven om niet meer te praten. De zuster is oud en haar bruine huid is gerimpeld. Haar geur doet me aan iets denken. Zeep en kippensoep. Maar kom je niet altijd uit bij zeep en kippensoep als je op zoek bent naar de herkomst van een geur? Ze legt mijn arm voorzichtig terug op de deken, vult iets in op een lijst en schuift hem in de houder aan het voeteneind van mijn bed. Daarna klappt ze het deksel van de waterkan omhoog, ziet dat hij vol is, mompelt iets in het Spaans en verlaat de kamer.

De arts zal zo wel komen. Hij zal weer vragen aan me stellen; het wordt tijd dat ik een strategie bedenken. Als ik blijf zwijgen zal ik dit bed nog een poosje bezet kunnen houden. Ik moet aan de hotelkamer denken, zie de kleerkast voor me, zwart en ogenschijnlijk zonder bodem, een schacht waarin knaapjes hangen als skeletten van vleermuis-

zen. Ik zie de ramen en de buitenmuur erachter, de leidingen en buizen, de dichtgemetselde openingen en de duiven die er twee aan twee in zitten. En ik kan de beduimelde foto zien die ik vond, alleen omdat ik de bijbel uit de la van het nachtkastje heb gepakt en in de gang heb gelegd, zoals andere gasten hun schoenen voor de deur zetten.

Daar wil ik niet naar terug, liever blijf ik hier. 's Nachts drongen muziek uit goedkope radio's en het gehoest van oude mannen door de muren. Als het dan weer stil was, hoorde ik het geknars van de stalen kabels die de lift langs de etages sleepten. In gedachten tel ik alle dingen op die mijn koffer, die onder het hotelbed ligt, nog niet voor de helft vullen.

Mijn tong ligt droog in mijn mond, beslagen, alsof hij is opgezet. Ik glijd uit bed. Op het nachtkastje staat een glas water. Ik giet het grootste deel ervan terug in de kan en drink de druppels uit het glas, net zo lang tot ik geen dorst meer heb. De vloer onder mijn blote voeten is koel; mijn eerste schreden zijn onzeker, alsof ik op scherpe kiezelstenen loop. Het hemd – aan de achterzijde om de een of andere reden open en door slechts twee linten bijeengehouden – valt tot over mijn knieën. Gelukkig hangt er nergens een spiegel. Ik betast de buil en voel nu pas de korst die zich erop heeft gevormd.

De gang voor de kamer is leeg. Ik trek de deur achter me dicht en sla links af. Rechtsaf kan ik niet, daar is alleen een muur met een raam, heel hoog, onbereikbaar. Aan weerszijden van de gang zijn deuren. Onder het lopen voel ik mijn volle blaas als een onbestemde last. Mijn benen zijn stijf en gevoelloos, mijn voeten steken in onzichtbare laarzen waaraan een dikke laag aarde plakt. Ik loop houterig door de gang, sla een hoek om, kom bij een trappenhuis. Ik ga naar beneden, meen stemmen te horen. Om niet te vallen grijp ik met beide handen de leuning vast, beweeg me zijwaarts. Muziek zoals die in warenhuizen klinkt waait naar boven.

Plotseling golft er een loden vermoeidheid door mijn lichaam, maar in plaats van te gaan zitten vervolg ik op de tast mijn weg. Aan het eind van de trap betreed ik wankelend een scheepsdek. Ik heb het koud, dat moet de vermoeidheid zijn. Kleurige vissen zwemmen voor mijn ogen. Een simpel lied, een guirlande van hoge tonen, voegt zich bij het doffe bonken in mijn hoofd.

Ik heb het warm, ik ril met koude voeten. De vloer rijst en daalt onder de golven. Een man, stralend in zijn gele hemd, komt op me af. Zijn gezicht is vriendelijk, en ondanks zijn stevige postuur gaat er

geen dreiging van hem uit. Dat ik inmiddels op de vloer zit, merk ik pas als ik naar de man opkijk. Hij zegt iets, maar ik versta hem niet. Mijn ogen vallen dicht, de muziek en de pijn verlaten mijn hoofd, mijn blaas loopt leeg.